

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

ในการศึกษาผลการวิจัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา โรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ของประชากร และกลุ่มตัวอย่าง พอแยกรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา

๔.๓ ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา

๔.๔ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ของครู อาจารย์ และนักเรียน

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครู อาจารย์)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. เพศ	ชาย	๑๒	๔๐.๐๐
	หญิง	๑๘	๖๐.๐๐
๒. อายุ	น้อยกว่า ๒๐ ปี	-	-
	๒๑-๓๐ ปี	๔	๑๓.๓๓
	๓๑-๔๐ ปี	๖	๒๐.๐๐
	๔๑-๕๐ ปี	๔	๑๓.๓๓
	๕๑ ปีขึ้นไป	๑๖	๕๓.๓๔
๓. วุฒิการศึกษา			
-วุฒิการศึกษาสายสามัญ	อนุปริญญา	๕	๑๖.๖๗
	ปริญญาตรี	๑๗	๕๖.๖๗
	ปริญญาโท	๘	๒๖.๖๖
	อื่นๆ	-	-

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน(คน)	ร้อยละ
๓. วุฒิการศึกษา(ต่อ)			
-วุฒิการศึกษาทางธรรม	ตรี	๓	๒๓.๓๓
	โท	๒	๖.๖๗
	เอก	๑๐	๓๓.๓๓
	ไม่มี	๑๑	๓๖.๖๗
-วุฒิการศึกษาทางบาลี	ประโยค ๑-๒	๓	๑๐.๐๐
	ประโยค ๓-๖	๓	๑๐.๐๐
	ประโยค ๗-๙	๑	๓.๓๓
	ไม่มี	๒๓	๗๖.๖๗
๖. ระดับชั้นเรียนที่รับผิดชอบ	มัธยมต้น	๑๕	๕๐.๐๐
	มัธยมปลาย	๑๕	๕๐.๐๐
๗. ประสบการณ์ในการสอน	๑-๕ ปี	๑๒	๔๐.๐๐
	๖-๑๐ ปี	๔	๑๓.๓๓
	๑๑-๑๕ ปี	๒	๖.๖๗
	๑๖ ปีขึ้นไป	๑๒	๔๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างด้านครู อาจารย์ จำนวน ๓๐ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๘ คน (คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐) เป็นเพศชาย จำนวน ๑๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐) ส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๖ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๔) รองลงมา ระหว่าง ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๖ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐) ระหว่าง ๒๑-๓๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๔ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓) ตามลำดับ

มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญา จำนวน ๑๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗)มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาโท จำนวน ๘ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๖) และมีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ เทียบเท่า จำนวน ๕ คน(คิดเป็นร้อยละ๑๖.๖๗) มีวุฒิการศึกษาทางธรรมศึกษา/นักธรรมชั้นเอก จำนวน ๑๐ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓) นักธรรมชั้นตรี จำนวน ๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓) นักธรรมชั้นโท จำนวน ๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗) และไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมศึกษา/นักธรรมชั้น จำนวน ๑๑ (คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๗) มีวุฒิการศึกษาทางบาลีชั้นประโยค ๑-๒ จำนวน ประโยค ๓-๖ จำนวน ๓ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐) ประโยค ๗-๙ จำนวน ๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓) และไม่มีวุฒิการศึกษาทางบาลี จำนวน ๒๓ คน (คิดเป็นร้อยละ๗๖.๖๗)

มีระดับชั้นเรียนที่รับผิดชอบคือ ระดับมัธยมต้น จำนวน ๑๕ คน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑๕ คน เท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐) มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว ๑๖ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๒ คน ๑-๕ ปี จำนวน ๑๒ คน เท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐) ๖-๑๐ ปี จำนวน ๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓) และ มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้ว ๑๑-๑๕ ปี จำนวน ๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗)

ตารางที่ ๔.๒ จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักเรียน)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. เพศ	ชาย	๒๓	๓๘.๐๓
	หญิง	๔๔	๖๑.๙๗
๒. อายุ	น้อยกว่า ๑๓ ปี	๑๑	๑๕.๔๙
	๑๔-๑๕ ปี	๒๓	๓๒.๓๙
	๑๖-๑๗ ปี	๓๓	๔๖.๔๘
	๑๘ ปีขึ้นไป	๔	๕.๖๔
๓. ระดับชั้นเรียน	มัธยมปีที่ ๑	๑๒	๑๖.๙๐
	มัธยมปีที่ ๒	๑๐	๑๔.๐๙
	มัธยมปีที่ ๓	๑๒	๑๖.๙๐
	มัธยมปีที่ ๔	๑๑	๑๕.๔๙
	มัธยมปีที่ ๕	๑๓	๑๘.๓๓
	มัธยมปีที่ ๖	๑๓	๑๘.๓๓
๔. วุฒิกการศึกษาทางธรรม	ตรี	๒	๒.๘๒
	โท	๔	๕.๖๓
	เอก	๒	๒.๘๒
	ไม่มี	๖๓	๘๘.๗๓
๕. หน้าที่อื่นๆ นอกจากการเรียน	เป็นกรรมการชมรม	๑	๑.๔๑
	เป็นสมาชิกชมรม	๖๖	๙๒.๙๖
	เป็นหัวหน้าชั้น	๓	๔.๒๒
	หน้าที่อื่นๆ	๑	๑.๔๑

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน จำนวน ๗๑ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ๔๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๕๖) เป็นเพศชาย ๒๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๓)

ด้านอายุพบว่าส่วนใหญ่มี อายุระหว่าง ๑๖-๑๗ ปี มีจำนวน ๓๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๔๘) อายุ ๑๔-๑๕ ปีจำนวน ๒๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๙) อายุต่ำกว่า ๑๓ ปี มีจำนวน ๑๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๘) และ อายุ ๑๘ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๔)

ระดับชั้นเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ เรียนในระดับชั้นมัธยมปีที่ ๕ และชั้นมัธยมปีที่ ๖ มีจำนวน ๑๓ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๑) รองลงมาชั้นมัธยมปีที่ ๑ และชั้นมัธยมปีที่ ๓ จำนวน ๑๒ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๐) ชั้นมัธยมปีที่ ๔ มีจำนวน ๑๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๘) ชั้นมัธยมปีที่ ๒ จำนวน ๑๐ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๘) ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาทางธรรมส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมศึกษา จำนวน ๖๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗๓) มีวุฒิการศึกษาธรรมศึกษาชั้นโท มีจำนวน ๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๓) ชั้นตรี และชั้นเอกมีจำนวน ๒ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๒.๘๒)

หน้าที่อื่นๆ นอกจากการเรียน พบว่า เป็นสมาชิกชมรม มีจำนวน ๖๖ (คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๘๖) เป็นหัวหน้าชั้น มีจำนวน ๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๒) เป็นกรรมการชมรม และมีหน้าที่อื่นๆ อีก จำนวน ๑ คนเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๑)

ตารางที่ ๔.๓ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอน

ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. ท่านมีประสบการณ์และความรู้ทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์		
ตามหลักไตรสิกขาอย่างไร		
๑) ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา (ตอบ)	๘	๒๖.๖๓
ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา(ไม่ตอบ)	๒๒	๗๓.๓๗
๒) เคยได้รับการฝึกอบรม (ตอบ)	๕	๓๐.๐๐
เคยได้รับการฝึกอบรม (ไม่ตอบ)	๒๑	๗๐.๐๐
๓) เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน (ตอบ)	๓	๑๐.๐๐
เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน (ไม่ตอบ)	๒๗	๘๐.๐๐
๔) ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ (ตอบ)	๑๗	๕๖.๖๓
ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ (ไม่ตอบ)	๑๓	๔๓.๓๗
๕) ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย (ตอบ)	๔	๑๓.๓๓
ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย (ไม่ตอบ)	๒๖	๘๖.๖๗

ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๒. โรงเรียนที่ท่านทำหน้าที่สอน/เรียนอยู่ มีโครงการพัฒนา		
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาหรือไม่		
มี	๒๕	๕๖.๖๗
ไม่มี	๑	๓.๓๓
๓. ถ้ามี มีโครงการส่งเสริมอย่างไร		
๑) ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน (ตอบ)	๒๕	๕๓.๓๓
ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน (ไม่ตอบ)	๕	๑๐.๖๗
๒) จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส (ตอบ)	๒๖	๕๖.๖๗
จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส (ไม่ตอบ)	๔	๑๓.๓๓
๓) จัดเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี (ตอบ)	๑๖	๕๓.๓๓
จัดเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี (ไม่ตอบ)	๑๔	๔๖.๖๗
๔) นิมนต์พระภิกษุมอบรมศีลธรรมแก่นักเรียน		
ประจำทุกวันพระ (ตอบ)	๓	๒๓.๓๓
นิมนต์พระภิกษุมอบรมศีลธรรมแก่นักเรียน		
ประจำทุกวันพระ (ไม่ตอบ)	๒๓	๓๖.๖๗
๕) จัดทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ (ตอบ)	๑๒	๔๐.๐๐
จัดทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ (ไม่ตอบ)	๑๘	๖๐.๐๐
๖) โครงการอื่นๆ (ตอบ)	๑๒	๔๐.๐๐
โครงการอื่นๆ (ไม่ตอบ)	๑๘	๖๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ข้อคำถามที่ว่า ท่านมีประสบการณ์และความรู้ทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาอย่างไร ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา มีผู้ตอบจำนวน ๘ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗) ได้รับการฝึกอบรมมีจำนวนผู้ตอบมีจำนวน ๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐) เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน มีผู้ตอบมีจำนวน ๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐) ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ มีผู้ตอบจำนวน ๑๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗) ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย มีจำนวนผู้ตอบ ๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓)

ข้อคำถามที่ว่าโรงเรียนที่ท่านทำหน้าที่สอน/เรียนอยู่ มีโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาหรือไม่ ผู้ตอบว่ามีนั้น มีจำนวน ๒๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗) ถ้ามี มีโครงการส่งเสริมอย่างไร ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน มีจำนวนผู้ตอบ ๒๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓) จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส มีจำนวนผู้ตอบ ๒๖ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๗) จัดเข้า

ค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี มีจำนวนผู้ตอบ ๑๖ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓) นิมนต์พระภิกษุมา
อบรมศีลธรรมแก่นักเรียนประจำทุกวันพระ มีจำนวนผู้ตอบ ๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓) จัด
ทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ มีจำนวนผู้ตอบ ๑๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐) โครงการอื่นๆ มี
ผู้ตอบจำนวน ๑๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐)

ตารางที่ ๔.๔ นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๑. ท่านมีประสบการณ์และความรู้ทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์		
ตามหลักไตรสิกขาอย่างไร		
๑) ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา (ตอบ)	๑๗	๒๓.๕๔
ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา (ไม่ตอบ)	๕๔	๗๖.๐๖
๒) เคยได้รับการฝึกอบรม (ตอบ)	๔๐	๕๖.๓๔
เคยได้รับการฝึกอบรม (ไม่ตอบ)	๓๑	๔๓.๖๖
๓) เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน (ตอบ)	๓	๔.๒๓
เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน (ไม่ตอบ)	๖๘	๙๕.๗๗
๔) ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ (ตอบ)	๖	๘.๔๕
ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ (ไม่ตอบ)	๖๕	๙๑.๕๕
๕) ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย (ตอบ)	๔	๕.๖๓
ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย (ไม่ตอบ)	๖๗	๙๔.๓๗
๒. โรงเรียนที่ท่านทำหน้าที่สอน/เรียนอยู่ มีโครงการพัฒนา		
ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาหรือไม่		
ไม่มี	๑๒	๑๖.๕๐
มี	๕๕	๗๓.๕๐
๓. ถ้ามี มีโครงการส่งเสริมอย่างไร		
๑) ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน (ตอบ)	๖๐	๘๔.๕๑
ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน (ไม่ตอบ)	๑๑	๑๕.๔๙
๒) จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส (ตอบ)	๓๗	๕๒.๑๑
จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส (ไม่ตอบ)	๓๔	๔๗.๘๙
๓) จัดเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี (ตอบ)	๒๒	๓๐.๕๕
จัดเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี (ไม่ตอบ)	๔๕	๖๑.๔๕

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
๓. ถ้ามี มีโครงการส่งเสริมอย่างไร (ต่อ)		
๔) นิมนต์พระภิกษุมานอบรมศีลธรรมแก่นักเรียน		
ประจำทุกวันพระ (ตอบ)	๑๑	๑๕.๔๕
นิมนต์พระภิกษุมานอบรมศีลธรรมแก่นักเรียน		
ประจำทุกวันพระ (ไม่ตอบ)	๖๐	๘๔.๕๑
๕) จัดทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ (ตอบ)	๑๕	๒๖.๓๖
จัดทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ (ไม่ตอบ)	๕๒	๗๓.๖๔
๖) โครงการอื่นๆ (ตอบ)	๒	๒.๙๒
โครงการอื่นๆ (ไม่ตอบ)	๖๕	๙๗.๐๘

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ข้อคำถามที่ว่าท่านมีประสบการณ์และความรู้ทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาอย่างไร โดยมีผู้ตอบข้อที่ว่า ได้รับการศึกษามาโดยตรงจากสถาบันการศึกษา จำนวน ๑๗ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๔) ข้อที่ว่า เคยได้รับการฝึกอบรม มีผู้ตอบจำนวน ๔๐ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๓๔) ข้อที่ว่า เข้าร่วมสัมมนาวิชานี้มาก่อน มีผู้ตอบจำนวน ๓ คน (คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๓) ข้อที่ว่า ไม่เคยศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อนเลย มีผู้ตอบจำนวน ๔ คน (คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๓) ข้อที่ว่า ศึกษาจากตำราและเอกสารต่างๆ มีผู้ตอบจำนวน ๖ คน (คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๕) ในด้านโรงเรียนที่ท่านเรียนอยู่ มีโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาหรือไม่ ผู้ที่ตอบว่า มี มีจำนวน ๕๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๑๐) ถ้ามี มีโครงการส่งเสริมอย่างไร ข้อที่ว่า ถือเป็นนโยบายหลักของโรงเรียน มีจำนวนผู้ตอบ ๖๐ คน (คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๕๑) จัดอบรมศีลธรรมตามโอกาส มีจำนวน ๓๓ (คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๑) จัดเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี มีจำนวนผู้ตอบ ๒๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๕) นิมนต์พระภิกษุมานอบรมศีลธรรมแก่นักเรียนประจำทุกวันพระ จำนวนผู้ตอบ ๑๑ คน (คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๕) จัดทัศนศึกษาตามศาสนสถานต่างๆ จำนวนผู้ตอบ ๑๕ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๖) และโครงการอื่นๆ มีจำนวนผู้ตอบ ๒ คน (คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๒)

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา (ครูผู้สอนและนักเรียน)

ผลการวิเคราะห์ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขา ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องศีล ด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องสมาธิ และ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญญา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๕ – ๔.

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาพรวมความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน (n = ๓๐)

ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	๓.๘๓	.๕๕	มาก
๒. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องศีล	๔.๓๑	.๕๕	มาก
๓. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสมาธิ	๓.๘๕	.๖๔	มาก
๔. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญญา	๓.๕๖	.๖๐	มาก
ภาพรวม	๓.๕๕	.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๕$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา
ของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๓๐)

ความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบของหลักไตรสิกขา	๓.๕๓	.๖๘	มาก
๒. ท่านทราบว่าหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญยิ่ง ในพระพุทธศาสนา	๔.๒๓	.๓๔	มาก
๓. ท่านทราบว่าเมื่อปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาแล้ว จะทำให้ชีวิตมีความสุขขึ้น	๔.๒๐	.๓๑	มาก
๔. ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจ ในหลักไตรสิกขาได้	๓.๒๓	๑.๐๑	ปานกลาง
๕. ท่านทราบเป็นอย่างดีว่าทุกคนมีความสามารถที่จะ ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาได้	๓.๕๓	.๖๕	มาก
ภาพรวม	๓.๘๓	.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน
ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ระดับ ($\bar{X} = ๓.๘๓$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า
ข้อที่ว่าท่านทราบว่าหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๓$) ต่อเป็นข้อที่ว่า ท่านทราบว่าเมื่อปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาแล้วจะทำให้
ชีวิตมีความสุขขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๐$) ถัดมาเป็นข้อว่า ท่านทราบเป็นอย่างดี
ดีว่าทุกคนมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาได้ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย
($\bar{X} = ๓.๕๓$) ต่อมาเป็นข้อว่า ท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบของหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับมาก
โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๓$) สุดท้าย คือข้อที่ว่า ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในหลัก
ไตรสิกขาได้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๓$)

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องศีลของ
ครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๓๐)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องศีล	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในเรื่องศีล ตามหลักธรรม			
ในพระพุทธศาสนา	๔.๐๓	.๕๖	มาก
๒. ท่านเข้าใจว่าศีลเป็นเรื่องปกติที่ควรปฏิบัติ	๔.๕๐	.๖๘	มาก
๓. ท่านมีความเข้าใจในหลักของศีล ๕ อย่างถูกต้องชัดเจน	๔.๒๗	.๗๔	มาก
๔. ท่านทราบว่าการประพฤติดศีลธรรมนั้น			
จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ	๔.๔๐	.๖๗	มาก
๕. ท่านทราบว่าหลักศีล ๕ นั้นสามารถนำไปใช้ได้			
กับชีวิตประจำวัน	๔.๓๗	.๗๒	มาก
ภาพรวม	๔.๓๑	.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องศีลของครูผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๓๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ในข้อว่า ท่านเข้าใจว่าศีลเป็นเรื่องปกติที่ควรปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$) ต่อมาเป็น ข้อที่ว่า ท่านทราบว่าการประพฤติดศีลธรรมนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ อยู่ใน ระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๔๐$) ต่อมาเป็นข้อที่ว่า ท่านทราบว่าหลักศีล ๕ นั้นสามารถ นำไปใช้ได้กับชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๓๗$) ถัดมาเป็นข้อว่า ท่านมี ความเข้าใจในหลักของศีล ๕ อย่างถูกต้องชัดเจน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๗$) และ สุดท้ายข้อว่า ท่านมีความเข้าใจในเรื่องศีล ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก โดยมี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๐๓$)

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องสมาธิ
ของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๓๐)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสมาธิ	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านทราบดีในหลักหรือขั้นตอนของการนั่งสมาธิ			
ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง	๓.๖๓	.๘๑	มาก
๒. ท่านทราบว่า การนั่งสมาธิเป็นการทำให้จิตใจสงบลง	๔.๑๐	.๖๖	มาก
๓. ท่านทราบว่า การทำจิตใจให้เป็นสมาธินั้นสามารถทำได้			
ทุกอิริยาบถ	๔.๑๐	.๗๖	มาก
๔. ท่านทราบว่า การทำจิตใจให้เป็นสมาธิมีประโยชน์			
ต่อการทำหน้าที่ของตนเอง	๔.๒๓	.๗๓	มาก
๕. ท่านสามารถสอนให้ผู้อื่นทำจิตใจให้เป็นสมาธิได้	๓.๒๐	๑.๐๖	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๘๕	.๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องสมาธิของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๕$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า เชื่อว่าท่านทราบว่า การทำจิตใจให้เป็นสมาธิมีประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๓$) ถัดมาเป็นข้อที่ว่า ท่านทราบว่า การนั่งสมาธิเป็นการทำให้จิตใจสงบลง และเชื่อว่าท่านทราบว่า การทำจิตใจให้เป็นสมาธินั้นสามารถทำได้ทุกอิริยาบถ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๐$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านสามารถสอนให้ผู้อื่นทำจิตใจให้เป็นสมาธิได้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๐$)

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องปัญญา
ของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๓๐)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญญา	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดปัญญา			
ในคำสอนทางพุทธศาสนา	๓.๗๓	.๘๓	มาก
๒. ท่านเข้าใจว่าการมีจิตใจสงบจะสามารถทำงานได้สำเร็จ			
เป็นอย่างดี	๔.๒๓	.๖๓	มาก
๓. ท่านทราบว่าในการทำงานมีกระบวนการคิดในการแก้ไข			
ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ	๔.๑๐	.๗๖	มาก
๔. ท่านทราบว่าสาเหตุและผลจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว			
ให้ลุล่วงไปได้	๔.๑๗	.๕๕	มาก
๕. ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาก็	๓.๕๗	.๕๔	มาก
ภาพรวม	๓.๕๖	.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องปัญญาของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากหมดทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๕๖) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ข้อว่าท่านเข้าใจว่าการมีจิตใจสงบจะสามารถทำงานได้สำเร็จเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๒๓) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าสาเหตุและผลจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ ($\bar{X}$ = ๔.๑๗) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าในการทำงานมีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๔.๑๐) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดปัญญาในคำสอนทางพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = ๓.๗๓) และสุดท้ายเป็นข้อว่า ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาก็ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๕๗)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และภาพรวมของระดับความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขานักเรียน (n = ๗๑)

ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	๓.๒๒	.๖๔	ปานกลาง
๒. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องศีล	๓.๕๕	.๖๒	มาก
๓. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสมาธิ	๓.๕๓	.๕๕	มาก
๔. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญญา	๓.๕๑	.๔๘	มาก
ภาพรวม	๓.๕๖	.๔๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๖$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๗๑)

ความรู้ความเข้าใจในหลักไตรสิกขา	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบของหลักไตรสิกขา	๒.๘๖	.๓๐	ปานกลาง
๒. ท่านทราบว่าหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญยิ่ง ในพระพุทธศาสนา	๓.๖๒	.๘๘	มาก
๓. ท่านทราบว่าเมื่อปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาแล้วจะทำให้ชีวิต มีความสุขขึ้น	๓.๗๒	.๕๔	มาก
๔. ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในหลักไตรสิกขาได้	๒.๔๑	.๓๕	น้อย
๕. ท่านทราบเป็นอย่างดีว่าทุกคนมีความสามารถที่จะปฏิบัติ ตามหลักไตรสิกขาได้	๓.๔๘	.๘๘	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๒	.๖๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในหลักไตรสิกขาของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านท่านทราบว่าเมื่อปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาแล้วจะทำให้ชีวิตมีความสุขขึ้น อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๒$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่สำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๒$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านทราบเป็นอย่างดีว่าทุกคนมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาได้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๘$) ต่อมาเป็นด้านท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบของหลักไตรสิกขา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๘๖$) สุดท้ายเป็นด้านท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในหลักไตรสิกขาได้ โดยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๔๑$)

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องศีลของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๓๑)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องศีล	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในเรื่องศีล ตามหลักธรรม			
ในพระพุทธศาสนา	๓.๖๘	.๗๓	มาก
๒. ท่านเข้าใจในว่าศีลเป็นเรื่องปกติที่ควรปฏิบัติ	๔.๒๓	.๘๓	มาก
๓. ท่านมีความเข้าใจในหลักของศีล๕อย่างถูกต้องชัดเจน	๓.๗๖	.๘๐	มาก
๔. ท่านทราบว่าการประพฤติดศีลธรรมนั้นจะก่อให้เกิดปัญหา			
ตามมามากหลายประการ	๔.๑๑	.๗๕	มาก
๕. ท่านทราบว่าหลักศีล๕นั้นสามารถนำไปใช้ได้			
กับชีวิตประจำวัน	๔.๑๕	.๘๐	มาก
ภาพรวม	๓.๕๕	.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องศีลของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X} = ๓.๕๕$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ข้อว่าท่านเข้าใจในว่าศีลเป็นเรื่องปกติที่ควรปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๒๓$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าหลักศีล๕นั้นสามารถนำไปใช้ได้กับชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๕$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าการประพฤติดศีลธรรมนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมามากหลายประการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๑$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจในหลักของศีล

๕ อย่างถูกต้องชัดเจน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๖$) สุดท้ายเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจในเรื่องศีล ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๘$)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องสมาธิของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๗๑)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสมาธิ	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านทราบดีในหลักหรือขั้นตอนของการนั่งสมาธิว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง	๓.๒๗	.๘๓	ปานกลาง
๒. ท่านทราบว่า การนั่งสมาธิเป็นการทำให้จิตใจสงบลง	๓.๕๕	.๘๐	มาก
๓. ท่านทราบว่า การทำให้จิตใจให้เป็นสมาธินั้นสามารถทำได้ทุกอิริยาบถ	๓.๖๓	.๗๔	มาก
๔. ท่านทราบว่า การทำให้จิตใจให้เป็นสมาธิมีประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของตนเอง	๓.๕๗	.๗๖	มาก
๕. ท่านสามารถสอนให้ผู้อื่นทำให้จิตใจให้เป็นสมาธิได้	๒.๗๗	.๗๐	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๕๓	.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องสมาธิของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ข้อว่าท่านทราบว่า การนั่งสมาธิเป็นการทำให้จิตใจสงบลง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๕$) ต่อมาเป็นข้อว่า ท่านทราบว่า การทำให้จิตใจให้เป็นสมาธิมีประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๗$) ถัดมาเป็นข้อว่า ท่านทราบว่า การทำให้จิตใจให้เป็นสมาธินั้นสามารถทำได้ทุกอิริยาบถ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๓$) ต่อมาเป็นข้อว่า ท่านทราบดีในหลักหรือขั้นตอนของการนั่งสมาธิว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๗$) และสุดท้ายเป็นข้อว่าท่านสามารถสอนให้ผู้อื่นทำให้จิตใจให้เป็นสมาธิได้ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๗๗$)

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความรู้และความเข้าใจในเรื่องปัญญา
ของนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน (n = ๗๑)

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัญญา	ระดับความรู้ความเข้าใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดปัญญา			
ในคำสอนทางพุทธศาสนา	๓.๐๐	.๕๕	ปานกลาง
๒. ท่านเข้าใจว่าการมีจิตใจสงบจะสามารถทำงานได้สำเร็จ			
เป็นอย่างดี	๓.๕๖	.๗๑	มาก
๓. ท่านทราบว่าในการทำงานมีกระบวนการคิดในการแก้ไข			
ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ	๓.๘๐	.๗๓	มาก
๔. ท่านทราบว่าสาเหตุและผลจะสามารถแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้			
ให้ลุล่วงไปได้	๓.๘๒	.๗๔	มาก
๕. ท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้			
ให้ลุล่วงไปได้	๒.๕๗	.๗๗	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๕๑	.๔๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ความรู้และความเข้าใจในเรื่องปัญญาของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๑$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในข้อว่า ท่านเข้าใจว่าการมีจิตใจสงบจะสามารถทำงานได้สำเร็จเป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๖$) ต่อมาเป็นข้อว่า ท่านทราบว่าสาเหตุและผลจะสามารถแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ให้ลุล่วงไปได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๒$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านทราบว่าในการทำงานมีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๐$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจในองค์ประกอบที่จะทำให้เกิดปัญญาในคำสอนทางพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๐$) และข้อสุดท้าย คือ ข้อว่าท่านสามารถแนะนำให้ผู้อื่นใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๕๗$)

๔.๓ ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน และนักเรียน

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูและ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นศีล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นปัญญา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และภาพรวมการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของ ครูผู้สอน (n = ๓๐)

การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นศีล	๒.๕๒	.๔๐	ปานกลาง
๒. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิ	๓.๖๕	.๔๐	มาก
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นปัญญา	๓.๕๕	.๖๑	มาก
ภาพรวม	๓.๕๓	.๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๕๓$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นศีลอยู่ในระดับปานกลาง นอกนั้นอยู่ในระดับมากทั้งหมด

ตารางที่ ๔.๑๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล (n = ๓๐)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	๔.๓๐	.๖๕	มาก
๒. ท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของตนอย่างเต็มที่	๔.๕๐	.๓๓	มาก
๓. ท่านเคยเห็นผู้ร่วมงาน/ผู้ร่วมชั้นเรียนประพฤติทุจริตต่อหน้าที่	๒.๑๓	๑.๐๔	น้อย
๔. ท่านเคยหยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่บอกให้เจ้าของทราบ	๑.๕๐	.๕๓	น้อยที่สุด
๕. ท่านเคยดื่มสุรา, ของมีเมา หรือเสพสิ่งเสพติดอย่างอื่น	๑.๓๓	.๘๕	น้อยที่สุด
๖. ท่านเคยพูดโกหกหรือพูดหยาบคายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่/เรียน	๑.๖๐	.๓๓	น้อย
๗. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนัน	๑.๓๓	๑.๐๕	น้อย
๘. ท่านดำรงชีวิตโดยนำหลักศีล ๕ เป็นแนวทางในการประพฤติตนทุกวัน	๔.๑๓	.๘๓	มาก
๙. ท่านปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน/เพื่อนเรียน โดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่หมุ่คณะ	๔.๑๐	.๓๑	มาก
๑๐. เมื่อท่านสมาทานศีล ๕ แล้ว ท่านรักษาศีลโดยเคร่งครัด	๓.๘๐	.๖๑	มาก
ภาพรวม	๒.๕๒	.๔๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๕๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล ข้อว่าท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของตนอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๐$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๓๐$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านดำรงชีวิตโดยนำหลักศีล ๕ เป็นแนวทางในการประพฤติตนทุกวัน อยู่ในระดับมา มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๓$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน/เพื่อนเรียน โดย

ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่หมู่คณะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๐$) ถัดมาเป็นข้อว่าเมื่อทำนาสมาทานศีล ๕ แล้ว ท่านรักษาศีลโดยเคร่งครัด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๐$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นผู้ร่วมงาน/ผู้ร่วมชั้นเรียนประพฤติทุจริตต่อหน้าที่ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๑๓$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนัน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๗๓$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยพูดโกหกหรือพูดหยาบคาย ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่/เรียน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๖๐$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านเคยหยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่บอกให้เจ้าของทราบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๕๐$) และสุดท้ายเป็นข้อว่าท่านเคยดื่มสุรา, ของมึนเมา หรือเสพสิ่งเสพติดอย่างอื่น อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๓๗$)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นสมาธิ ($n = ๓๐$)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นสมาธิ	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีการฝึกอบรมจิตใจโดยการนั่งสมาธิก่อนการทำงาน/เรียน	๓.๔๓	.๕๔	ปานกลาง
๒. ท่านมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน/พัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย	๔.๑๐	.๖๑	มาก
๓. ท่านเห็นเพื่อนร่วมงาน/ร่วมชั้นเรียนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่นรับผิดชอบในหน้าที่ของตน	๓.๗๗	.๗๓	มาก
๔. ท่านมีความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่	๔.๑๗	.๘๗	มาก
๕. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตนเอง	๓.๐๓	.๕๓	ปานกลาง
๖. ท่านเคยฝึกอบรมโดยการนั่งสมาธิเพื่อฝึกจิตใจของตนเองให้สงบสุขยิ่งขึ้น	๓.๘๐	.๘๑	มาก
๗. เมื่อท่านมีปัญหาท่านมีวิธีแก้ไขโดยการฝึกจิตใจให้มีสมาธิ	๓.๗๐	.๘๔	มาก
๘. ท่านมีความตั้งใจและสมาธิกับการทำงาน/การเรียน	๓.๕๗	.๘๑	มาก
๙. ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่/เรียน ท่านเคยมีความกระวนกระวาย และไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	๓.๒๓	.๕๔	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๖๕	.๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๖๕$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิเชื่อว่าท่านมีความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๗$) เชื่อว่า ท่านมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน/พัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๐$) ถัดมาเป็นเชื่อว่าท่านมีความตั้งใจและสมาธิกับการทำงาน/การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๗$) ต่อมาเป็นเชื่อว่าท่านเคยฝึกอบรมโดยการนั่งสมาธิเพื่อฝึกจิตใจของตนเองให้สงบสุขยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๐$) ถัดจากนั้นเป็นเชื่อว่าท่านเห็นเพื่อนร่วมงาน/ร่วมชั้นเรียนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่นรับผิดชอบในหน้าที่ของตน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๗$) ต่อจากนั้นเป็นเชื่อว่าเมื่อท่านมีปัญหาท่านมีวิธีแก้ไขโดยการฝึกจิตใจให้มีสมาธิ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๐$) ต่อมาเป็นเชื่อว่าท่านมีการฝึกอบรมจิตใจโดยการนั่งสมาธิก่อนการทำงาน/การเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๓$) ต่อมาเป็นเชื่อว่าในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่/เรียน ท่านเคยมีความกระวนกระวายและไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๓$) และสุดท้ายเป็นเชื่อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระดับ ปานกลาง ได้ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๓$)

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา ($n = ๓๐$)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านทำหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจและละเอียดรอบคอบ	๔.๑๗	.๕๕	มาก
๒. ในเวลาท่านมีปัญหา ท่านมีกระบวนการคิดในการแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ	๓.๘๗	.๗๓	มาก
๓. ท่านใช้หลักเหตุและผลโดยการพิจารณาในการปฏิบัติ หน้าที่ของตน	๔.๐๗	.๖๔	มาก
๔. ท่านมีความเข้าใจหลักปรัชญาในคำสอนทางพุทธศาสนา	๓.๗๐	.๗๕	มาก
๕. ท่านเคยอ่านหนังสือประเภทธรรมะหรือปรัชญา	๓.๕๓	.๘๓	มาก
๖. ท่านมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	๔.๕๓	.๖๓	มากที่สุด
๗. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการทำหน้าที่ของตน โดยความรู้เท่าทันกับสภาพปัจจุบัน	๓.๕๗	.๘๑	มาก
๘. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนใช้หลักเหตุผล ในการแก้ไขปัญหาลงสู่การปฏิบัติไปด้วยความเรียบร้อย	๓.๖๗	.๘๘	มาก
ภาพรวม	๓.๕๕	.๖๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้วพบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา ในข้อว่า ท่านมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านทำหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจและละเอียดรอบคอบ อยู่ในระดับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๑๗$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านใช้หลักเหตุและผลโดยการพิจารณาในการปฏิบัติหน้าที่ของตน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๔.๐๗$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการทำหน้าที่ของตนโดยความรู้เท่าทันกับสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๗$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านเคยอ่านหนังสือประเภทธรรมะหรือปรัชญา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๓$) จากนั้นเป็นข้อว่าในเวลาท่านมีปัญหา ท่านมีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ อยู่ใน

ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) จากนั้นเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจหลักปรัชญาในคำสอนทางพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.80$) สุดท้ายเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนใช้หลักเหตุผลในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.67$)

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และภาพรวมการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน (n = ๗๑)

การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักไตรสิกขา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นศีล	๒.๗๒	.๓๑	ปานกลาง
๒. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิ	๓.๒๑	.๓๗	ปานกลาง
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นปัญญา	๓.๒๕	.๔๓	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๐๗	.๒๘	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล (n = ๗๑)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด	๓.๔๑	.๖๕	ปานกลาง
๒. ท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของตนอย่างเต็มที่	๓.๕๔	.๖๕	มาก
๓. ท่านเคยเห็นผู้ร่วมงาน/ผู้ร่วมชั้นเรียนประพฤติทุจริตต่อหน้าที่	๓.๐๐	.๕๔	ปานกลาง
๔. ท่านเคยหยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่บอกให้เจ้าของทราบ	๑.๕๖	.๘๔	น้อย
๕. ท่านเคยดื่มสุรา, ของมีเมา หรือเสพสิ่งเสพติดอย่างอื่น	๑.๓๘	.๗๔	น้อยที่สุด
๖. ท่านเคยพูดโกหกหรือพูดหยาบคายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่/เรียน	๒.๖๒	.๘๕	ปานกลาง
๗. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนัน	๑.๕๐	๑.๐๓	น้อย
๘. ท่านดำรงชีวิตโดยนำหลักศีล๕เป็นแนวทางในการประพฤติตนทุกวัน	๓.๐๖	.๗๑	ปานกลาง
๙. ท่านปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน/เพื่อนเรียน โดยไม่สร้างความสะดวก รื้อถอนแก่หมุ่คณะ	๓.๓๐	.๗๒	ปานกลาง
๑๐. เมื่อท่านათมาทานศีล ๕ แล้ว ท่านรักษาศีลโดยเคร่งครัด	๓.๐๐	.๘๓	ปานกลาง
ภาพรวม	๒.๗๒	.๓๑	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๗๒$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ข้อที่ว่าท่านมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของตนอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๔$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๑$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน/เพื่อนเรียน โดยไม่สร้างความสะดวก รื้อถอนแก่หมุ่คณะ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๓๐$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านดำรงชีวิตโดยนำหลักศีล ๕ เป็นแนวทางในการประพฤติตนทุกวัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๖$) ต่อมาเป็นข้อว่าเมื่อท่านสมาทานศีล๕แล้ว ท่านรักษาศีลโดยเคร่งครัด และข้อว่าท่านเคยเห็นผู้ร่วมงาน/ผู้ร่วมชั้นเรียน

ประพจน์ทวิตรรกต่อหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๐$) จากนั้นเป็นข้อว่าท่านเคยพูดโกหกหรือพูดหยาบคายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่/เรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๖๒$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยหยิบฉวยของผู้อื่นไปโดยไม่บอกให้เจ้าของทราบ อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๕๖$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพนัน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๕๐$) และสุดท้ายเป็นข้อว่าท่านเคยดื่มสุรา, ของมีเมา หรือเสพติดสิ่งเสพติดอย่างอื่น อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๑.๓๙$)

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นสมาธิ ($n = ๗๑$)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นสมาธิ	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านมีการฝึกอบรมจิตใจโดยการนั่งสมาธิก่อนการทำงาน/การเรียน	๒.๖๑	.๗๓	ปานกลาง
๒. ท่านมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน/พัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย	๓.๔๖	.๘๑	ปานกลาง
๓. ท่านเห็นเพื่อนร่วมงาน/ร่วมชั้นเรียนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นรับผิดชอบในหน้าที่ของตน	๓.๗๐	.๕๗	มาก
๔. ท่านมีความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่	๓.๔๑	.๖๗	ปานกลาง
๕. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตนเอง	๓.๑๔	.๘๒	ปานกลาง
๖. ท่านเคยฝึกอบรมโดยการนั่งสมาธิเพื่อฝึกจิตใจของตนเองให้สงบสุขยิ่งขึ้น	๓.๐๘	.๘๖	ปานกลาง
๗. เมื่อท่านมีปัญหาท่านมีวิธีแก้ไขโดยการฝึกจิตใจให้มีสมาธิ	๒.๘๖	.๗๒	ปานกลาง
๘. ท่านมีความตั้งใจและสมาธิกับการทำงาน/การเรียน	๓.๔๑	.๗๓	ปานกลาง
๙. ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่/เรียน ท่านเคยมีความกระวนกระวายและไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง	๓.๒๐	.๗๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๑	.๓๗	ปานกลาง

ตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในขั้นสมาธิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๑$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ข้อว่า ท่านเห็นเพื่อนร่วมงาน/ร่วมชั้นเรียนทำหน้าที่ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นรับผิดชอบในหน้าที่ของตน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๐$) ข้อต่อมาเป็นข้อว่าท่านมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน/พัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๖$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านมีความตั้งใจและสมาธิกับการทำงาน/การเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๑$) จากนั้นเป็นข้อว่าท่านมีความมั่นใจว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๑$) จากนั้นเป็นข้อว่า ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่/เรียน ท่านเคยมีความกระวนกระวายและไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๐$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนขาดความมั่นใจในการทำหน้าที่ของตนเอง อยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๑๔$) จากนั้นเป็นข้อว่าท่านเคยฝึกรอบรมโดยการนั่งสมาธิเพื่อฝึกจิตใจของตนเองให้สงบสุขยิ่งขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๘$) และต่อมาเป็นข้อว่าเมื่อท่านมีปัญหาท่านมีวิธีแก้ไขโดยการฝึกจิตใจให้มีสมาธิ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๘๖$) ท่านมีการฝึกรอบรมจิตใจโดยการนั่งสมาธิก่อนการทำงาน/การเรียน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๖๑$)

ตารางที่ ๔.๒๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา ($n = ๓๑$)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา	ระดับความเป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ท่านทำหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจและละเอียดรอบคอบ	๓.๓๔	.๖๓	ปานกลาง
๒. ในเวลาท่านมีปัญหา ท่านมีกระบวนการคิดในการแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบ	๓.๓๒	.๖๕	ปานกลาง
๓. ท่านใช้หลักเหตุและผลโดยการพิจารณาในการปฏิบัติ หน้าที่ของตน	๓.๔๔	.๖๓	ปานกลาง
๔. ท่านมีความเข้าใจหลักปรัชญาในคำสอนทางพุทธศาสนา	๓.๐๓	.๕๕	ปานกลาง
๕. ท่านเคยอ่านหนังสือประเภทธรรมะหรือปรัชญา	๒.๕๕	.๘๕	ปานกลาง
๖. ท่านมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	๓.๕๒	.๘๓	มาก
๗. ท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการทำหน้าที่ของตน โดยความรู้เท่าทันกับสภาพปัจจุบัน	๓.๒๓	.๕๔	ปานกลาง
๘. ท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนใช้หลักเหตุผล ในการแก้ไขปัญหาลุप्तรรคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย	๓.๔๑	.๖๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๒๕	.๔๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า การปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๕$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่านักเรียนมีการปฏิบัติตามหลักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชั้นปัญญาในข้อว่า ท่านมีความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๕๒$) ต่อมาเป็นข้อว่าท่านใช้หลักเหตุและผลโดยการพิจารณาในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๔$) ถัดมาเป็นข้อว่าท่านเคยเห็นเพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมชั้นเรียนใช้หลักเหตุผลในการแก้ไขปัญหาลุप्तรรคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๑$) จากนั้นเป็นข้อว่าท่านทำหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจและละเอียดรอบคอบอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๓๔$) รองลงมาเป็นข้อว่าในเวลาท่านมีปัญหา ท่านมีกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและรอบคอบอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๓๒$) ต่อจากนั้นเป็นข้อว่าท่านสามารถแก้ไขปัญหาในการ

ทำหน้าที่ของตนโดยความรู้เท่าทันกับสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๒๓$) ถัดลงมาเป็นข้อว่าท่านมีความเข้าใจหลัก ปรัชญาในคำสอนทางพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๐๗$) และสุดท้ายเป็นข้อว่า ท่านเคยอ่านหนังสือประเภทธรรมะหรือปรัชญา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๒.๕๕$)

๔.๔ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ ๔.๒๓ แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียน
วิถีพุทธ ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ของครูและนักเรียน

แนวทางการพัฒนา	จำนวน	ร้อยละ
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านศีล		
๑. ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในสภาวะของตน	๒	๘.๐
๒. ควรมีการนิมนต์พระภิกษุมาสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๕	๒๐.๐
๓. ควรมีการนำบุคลากรไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาในบางโอกาส	๑๑	๔๔.๐
๔. ควรมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ความสามัคคีในหมู่คณะ	๔	๑๖.๐
๕. ควรมีการกำหนดระเบียบการปฏิบัติต่างๆ ให้ชัดเจน	๓	๑๒.๐
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านสมาธิ		
๑. ควรมีการแนะนำในเรื่องการทำสมาธิ	๓	๕๘.๓
๒. ควรจัดให้มีกิจกรรมการทำสมาธิเป็นประจำ	๓	๒๕.๐
๓. ควรจัดให้มีการอบรมด้านการทำสมาธิ	๒	๑๖.๖
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านปัญญา		
๑. ควรมีการปฏิบัติธรรม และสันทนาธรรมอยู่เป็นนิจ	๒	๑๖.๖
๒. ควรจัดให้มีกัลยาณมิตรคอยแนะนำ	๑	๘.๓
๓. ควรมีการอบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจในหลักศีลธรรมทาง พระพุทธศาสนา	๕	๔๑.๖
๔. ควรมีการนิมนต์พระภิกษุมาแสดงธรรมเทศนา	๔	๓๓.๓

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ในภาพรวมของการวิจัยพบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างคือ ครู อาจารย์และนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการนำบุคลากรไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาในบางโอกาส ควรมีการแนะนำในเรื่องการทำสมาธิ ควรให้มีการนิมนต์พระภิกษุมาสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีการอบรมบุคลากรให้ความเข้าใจในหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา ควรมีการนิมนต์พระภิกษุมาแสดงพระธรรมเทศนา ควรมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ความสามัคคีในหมู่คณะ ควรกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ให้ชัดเจน ควรจัดให้มีการอบรมด้านการทำสมาธิ ควรมีการปฏิบัติธรรมและสันทนาธรรมอยู่เป็นนิจ ควรมีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในสถานะของตน และควรจัดให้มีกัลยาณมิตรคอยแนะนำ